

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Sect. VII. Quomodo obligati sigillo possint aut debeant interroganti de ejus
materia respondere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

SECTIO VII.

Quomodo obligati sigillo possint, aut debeant interroganti de ejus materia respondere?

Obligati sigillo possunt variè interrogari, nimirum 1. ex malicia à tyranno, vel alio impio homine. 2. ex inscitia, vel simplicitate ab aliis. 3. an pœnitens sit confessus hoc vel illud peccatum suum notorium; vel occultum? 4. simpliciter, an non id sciant, vel audiverint? vel 5. expressè, an non sciant ex confessione? an non in ea audiverint? Quid in tali casu quisque possit, aut debeat dicere, hîc explicandum est.

§. I.

Quomodo de notoriis; & ad interrogationem simplicem?

265. Itaque I. Confessarius, si interrogetur, an pœnitens peccatum, quod est notorium, vel saltem interroganti notum, sit confessus, non potest id negare; quia redderet pœnitentem suspectum de confessione non integrè facta. Sed neque etiam potest id affirmare, quia esset contra sigillum. *sup. n. 222. cum seq. & infr. n. 284.* Debet ergo dicere, se functum esse suo officio. *Palao cit. p. 19. §. 23. n. 13. Dian. p. 5. tr. 11. Res. 43. v. Non definam.* vel pœnitentem fecisse, quod judicavit sibi esse faciendum. Potest etiam interrogantem ad ipsum pœnitentem remittere, vel cum æquivocatione aliqua aliud quid respondere. *Dicast. n. 114.* Expedit quoque, ut interrogans, etsi sit superior aut Judex, maximè cum ex sim-

plicitate, vel incogitantia & bonâ fide interrogatio provenit, objurgetur, quòd talia audeat quærere, quæ etsi Confessarius sciret, deberet tamen potius mortem subire, quàm edicere. *Coninch. Diss. 9. n. 25. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 14. n. 12. Palao & Dian. ll. cc.*

Interpres & Internuntius rectè faciunt, si hîc eodem modo se gerant, sicut Confessarius. Si tamen peccatum pœnitentis esset soli interroganti notum, possent etiam juxta dicenda infra simpliciter negare, eum id esse confessum; quia pœnitens in tali casu non est obligatus confiteri cum materiali integritate juxta *Laym. l. 5. tr. 6. cap. 6. n. 5. Fag. Prac. 2. lib. 2. cap. 6. n. 6. Dian. p. 3. tr. 4. Res. 129.* vide *Lugo Diss. 35. à n. 62.*

266. II. Si Confessarius interrogetur simpliciter: an non hoc vel illud occultum peccatum sciat, vel audiverit fuisse commissum à pœnitente, qui verè id ipsi est confessus; tunc potest liberrimè, & si silendo vel objurgando pœnitentem, vel dicendo se functum suo officio, advertit se daturum ansam suspicioni de peccato commisso, etiam tenetur rotundè dicere, *se nihil scire;* uti & *se nihil de illo audivisse,* quia in uno non est major difficultas, quàm in altero, ut malè putavit Sotus. Potest insuper, & debet, si necesse sit, ita dicere etiam cum juramento solemnissimo, licèt antè cum simili aut alia quacunque solemnitate juraverit, se veritatem ad interrogata dicturum. *Fag. lib. 6. cap. 4. n. 30. Tan. tom. 4. Diss. 6. q. 9. n. 133. Laym. l. c. cap. 14. n. 12. Reginald. l. 3. n. 22. Bonac. tom. 1. Diss. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 31. Barb.*

Barb. in Collectan. ad cap. omnis utriusq. 13. de remiss. & pœnit. n. 18. Dian. cit. Ref. 43. cum S. Thoma. & omnibus aliis teste Lug. n. 73. contra Altiſiodorenſem & Gabriel. quorum ſententia cenſetur erronea. Ratio, quia ultimata intentio ita ſimpliciter interrogantis, uti debet eſſe, ſic ſemper præſumitur eſſe tantùm de ſcientia & auditione humana, ſpectante ad commercium humanum, communicabili aliis &c. non de Divina, extra commercium hominum poſitâ, incommunicabili &c. atqui cùm & ad intentionem interrogantis, & ad noſtram mentem conformiter reſpondemus, non poſſumus ullo modo argui alicujus mendacii aut perjurii. Tan. tom. 3. Diſp. 5. q. 2. n. 29. ergo nec hic Confefſarius.

Deinde verba hæc: ſcio, audivi, nihil ſcio, nihil audivi, ſunt æquivoca, & ex vi ſuæ impoſitionis ſignificant plura inter ſe diverſa, ut modo indicavi, atqui ex juſta cauſa licitum eſt alicui reſpondere per verba æquivoca, accipiendo illa in eo ſenſu, qui verus eſt, etſi interrogans putet per ſuum errorem, illa accipi in alio, & eo, qui hîc & nunc falſus eſſet. Laym. l. 4. tr. 3. cap. 13. n. 5. Azor. p. 1. lib. 11. cap. 4. q. 5. Tan. tom. 3. Diſp. 6. q. 2. n. 23. & alii. vide ſup. lib. 1. p. 3. n. 219. & ſeq. ergo Confefſarius ſi ſimpliciter tantùm interrogetur, rectiſſimè dicit, vel etiam jurat, ſe de peccato pœnitentis nihil ſcire, nihil audiviſſe, hoc eſt, ſcientiâ humanâ, communicabili aliis &c. etſi interrogans putet, eum loqui etiam de ſcientia Divina, Sacramentali &c. Atque hæc quoad interrogationem ſimpliciter factam.

R. P. Stoz. Trib. Pœnit. Lib. II,

Quomodo ad Interrogationem expreſſam de Confefſione?

267. Sed quid & quomodo Confefſarius loqui poteſt, aut debet, cùm interrogans expreſſè vult & querit, an non ex confefſione Sacramentali ſciat? an non in ea audiverit, pœnitentem hoc vel illud peccâſſe? Vel cùm à verbis, quæ ex ſua impoſitione, vel ſaltem ex circumſtantiis aliquibus temporis, loci, modi, perſonæ, &c. æquivoca forent, per ſuam interrogationem omnes alios ſenſus excludit, & tantùm ad unum conſtringit; ſicut etiam hîc fieri poſſe putat Laym. Reginald. Bonnac. Azor. l. cc. Dicact. n. 132. & alii cum Soto, ut ſi querat v. g. an non peccatum pœnitentis ſciat ſcientiâ etiam Divinâ, Sacramentali? an non aliquo quocunque tandem modo audiverit? &c.

Et verò in iſto Caſu Autores citati præter Dicact. exiſtimant, Confefſario nihil aliud ſuper-eſſe, quàm ut objurget tam ſacrilegè interrogantem; vel dicat, nefas eſſe ad tam ſcleratam interrogationem reſpondere. Verùm quia hujusmodi tergiverſatio planè n. agnam facit ſuſpicionem de notiâ peccati à pœnitente comiſſi & confefſi; cùm alioqui confefſarii licitè poſſint, & communiter ſtatim ſoleant expreſſè negare: ideo omnes alii docent, Confefſarium neque per iſtam, neque per ullam aliam interrogationis formam poſſe unquam ita conſtringi, ut non adhuc ſemper liberè & rotundè licitiſſimè que dicere poſſit, & debeat, etiam cum Juramento, & poſt Juramentum de dicen-

da veritate factum; *se nihil scire, etiam ex confessione, etiam scientiã Divina, ut ministrum DEI &c. se nihil in confessione audivisse de illo peccato; se nullo, quocunque tandem modo scire, vel audivisse &c.* Hoc autem ut melius intelligatur, quo modo & sensu fieri possit, lucem dabunt sequentia. Nam

268. Certum est I. quòd in nullo casu liceat mentiri, cum mendacium sit intrinsecè malum. Laym. *lib. 4. tit. 3. cap. 13. n. 8. & sup. p. 3. n. 216.*

Certum est II. quòd itidem in nullo casu liceat sigillum confessionis sine expressa pœnitentis licentia revelare. *sup. n. 190.*

Certum est III. quòd necessarium sit ad humanum commercium, ita sincerè & fideliter unum cum altero loqui & agere, ut nemo licitè possit alterum per se & directè velle decipere; deceptio enim (sive verbo, sive facto fiat) etiam est aliquod malum, quod neque sibi, neque alteri directè inferre licet. Tan. *tom. 3. Disp. 6. q. 2. n. 24.* quamvis ex justa causa licitè aliquis permittere possit, sicut aliud malum proximi, ita & hoc, ut ille vel à se ipso per errorem suum, vel ab alio decipiatur, maxime si quis id sine proprio suo vel tertii damno impedire nequeat. Laym. *l. c. n. 10. v. confirmatur.*

Certum est IV. Quòd æquè necessarium sit ad commercium humanum & Reipubl. bonum, ut detur aliquis modus, quo quilibet sua secreta possit ita tegere, & recondita servare, ut ipsi invito nemo possit per ullam injustam interrogationem extorquere. Tan. *l. c. n. 34. v. absurdum.* Si enim licet cuilibet quævis

alia sua bona contra violentos aggressores tueri, cur non & sua arcana? sanè in utroque foro tam à Jurisperitis, quàm à Theologis receptum est, legitimo quoq; Judici, si non legitimè, sub quacunque tandem arctissima forma interroget, posse adhuc licito quodam modo & sine mendacio celari veritatem. Aliquos ergo tales modos hic subjungo, & ad propositam sigilli materiam applico.

§. III.

De Responsione per Reservationem mentalem.

269. Primus & valde communis est per Reservationem mentalem; si nimirum Confessarius dicat exterius; *non scio ex confessione; non audivi nullo modo &c.* reservans in mente; *ut ullo modo possim, vel teneam sine licentia pœnitentis tibi revelare.* Id enim quod exterius dicit, & id quod in mente reservat, si simul sumantur, faciunt unam integram propositionem, quæ vocatur à Tan. *l. c.* Mixta, nempe ex vocali & ex mentali; & est ut sic verissima. Quod si quis ulterius urgeat, annon ita sciam, ut nullo modo possim ipsi revelare; vel ut non possim ipsi licitè, possim tamen illicitè revelare; tunc itidem possum, & debeo dicere inepto quæsitore; *neque hoc modo scio;* reservans iterum & cogitans in mente; *ut tibi dicam.* Et in hoc modo putat Card. de Lugo *n. 74.* nullam esse difficultatem, si solum possit ostendi, quòd sit immunis à mendacio.

Sed mihi imprimis non videtur sufficiens. Si enim denique cogar meam ne-

sciam

P. Sto

Tribu
Pœnitentia
E
S

scientiam profiteri his vel similibus verbis: *Non scio, etiam scientiâ Divinâ, & ex confessione peccatum penitentis v. g. homicidium, & me id non scire hoc modo, dico sine omni prorsus quacunq; etiam licita reservatione mentali.* Nam si adhuc reservationem aliquam mentalem adhibeo, mentior; contra Dicast. n. 126. quia dico, me nullam adhibere, cum tamen adhibeam; si nullam adhibeo, iterum mentior, quia dico me nescire ex confessione, quod verè ex illa scio. Mentiri autem nunquam licet, ergo alius modus est adhuc excogitandus.

Deinde externas illas locutiones alteri factas, quæ per se plenum & perfectum sensum efficiunt, sed falsum, & non nisi cum addita reservatione aliqua mentali, verum, negat esse licitas Sotus, Cajet. Aragonius, Azor cit. q. 5. v. Meo iudicio, Laym. cit. cap. 13. n. 6. & 7, Lugo n. 75. & alii, quia non possunt satis excusari à mendacio. Nam perfecta propositio vocalis, hoc est, quæ per sola sua verba exteriorius prolata plenum & perfectum sensum jam ingenerat, si per eam alteri aliquid significare volumus, ut non sit mendacium, debet secundum se & suorum verborum sensum esse conformis menti loquentis; atqui cum Confessarius alteri dicit, v. g. *nihil scio ex confessione, aut scientiâ Sacramentali de hoc peccato penitentis*; propositio ista vocalis est quoad verba exteriorius prolata in se perfecta, sensumque ingenerat plenum & perfectum, neque tamen est conformis menti loquentis; quia verè novit se scire id ex confessione; ergo &c. Et verò quia alteri loquendo profert scienter orationem perfectam, sed secundum se falsam, vult

hoc ipso alteri falsum, & contra quam ipse in mente sentit, significare, ergo hoc ipso mentitur, ut argumentatur non male Laym. l. c. vide lib. 1. sup. p. 3. n. 221. & seqq.

270. Objicies. In mente loquentis est hæc propositio mentalis: *nihil scio ex confessione, ut ullo modo sine licentia revelem*; ergo cum priorem ejus partem propositio vocalis (*nihil scio ex confessione*) significet, eaque sit indifferens ad admittendam etiam posteriorem, adhuc in mente retentam, jam est menti loquentis ejusque mentali propositioni inadæquatè conformis, adeoque adhuc vera & libera ab omni mendacio. Sic etiam pars in imagine Petri est, & esse potest inadæquatè similis, seu conformis Petro, etsi omnes aliæ partes maneant contextæ. Ita sentit Dicast. n. 128.

Sed non satisfacit. Nam in primis propositio vocalis, de qua agimus, non significat priorem partem propositionis mentalis; quia illa dicit *absolutè*, me nihil scire ex confessione; ista non dicit hoc *absolutè*, sed cum aliquo addito. Deinde sicut quævis alia locutio alteri facta, quæ per se & sua verba exteriorius prolata sensum perfectum efficit, ita etiam hæc (*nihil scio ex confessione*) consistit quoad suam significationem in indivisibili, instar numeri v. g. ternarii, eique tam parùm, ac numero potest aliquid addi, vel demi sine ejus destructione; ergo ad id, quod tantùm in mente habetur, etiam non est indifferens *indifferentiâ formali*, seu quoad significationem; sed ad summum tantùm *indifferentiâ aliquâ materiali*, seu quoad sola sua verba, quibuscum adhuc alia quidem grammaticaliter

construi possunt, sed non manente eadem priore significatione, ut immediate ante ostendi. Denique ad hoc, ut locutio externa, per se perfectum sensum constituens, sit immunis à mendacio, non sufficit, eam esse menti loquentis, ejusque mentali propositioni conformem tantum inadæquatè; quia alioqui jam nullum, vel ferè nullum mendacium amplius foret mendacium; cum nullum non habeat, aut habere possit inadæquatam aliquam conformitatem cum mente loquentis, ut cuius consideranti facile pater.

Exemplum à pictura petitum est manifestè contra ipsos adversarios. Nam nulla pars in imagine Petri, ne quidem inadæquatè est, vel dici potest similis Petro, si nulli ejus parti sit similis, nisi sumpta cum lineamentis illis, quæ pictor in tabula non expressit, sed in sola mente reservavit.

Quid autem multis? Locutiones externas, quæ per se perfectum sensum habent, & ad aliquid significandum fiunt, maxime alicui alteri, si non sint veræ nisi cum eo, quod in sola mente reservatur, esse mendacium, patet ex Bulla S. D. N. Innoc. XI, 1679. 2. Martii edita, in qua inter sexaginta Propositiones prohibitas, est hæc 26. *si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte: sive recreationis causa, sive quocunque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit; intelligendo intra se aliud, quod non fecit, vel alià viâ ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum; revera non mentitur, nec est perjurus: & in 27. prohibet etiam illam sententiam; quæ docet, justam causam utendi reserva-*

tione mentali esse, quoties necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, ac res familiares tuendas, vel quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censetur tunc expediens & studiosa.

§. IV.

Per Æquivocationem.

271. Secundus modus sua secreta, & sigillum tuendi contra injustos scrutatores est assignatus à Cardinali de Lug. Diss. 23. à n. 76. ubi ait, verba & propositiones vocales præter rem significare semper etiam conceptum loquentis, ita, ut cum quis dicit v. g. *Petrus currit*, idem sit, ac si diceret: *scio, vel judico Petrum currere*; & cum dicit: *scio Petrum currere*; idem est, ac si reflexè diceret: *scio, me scire Petrum currere*; vel cum dicit: *nescio, non scio*, est iste sensus indidem reflexus: *scio me non scire, &c.* Quia autem verbum *scio* est æquivocum, & significat tam scientiam utilem, quam scientiam inutilem ad dicendum, ideo cum Confessarius interrogatur 1. an sciat hoc penitentis peccatum ex ejus confessione? an id in ea audiverit? &c. vel 2. an sciat, illum non esse confessum, se non audivisse in confessione? &c. rectè etiam juratus dicit cum æquivocatione. Ad primum, non scio, hoc est, scio scientia utili ad dicendum, me non scire ex confessione, in ea non audivisse &c. Ad secundum, rectè cum eadem æquivocatione dicit: scio, hoc est, scio scientia utili ad dicendum, illum non esse id confessum, me non audivisse &c. vel scio scientia utili ad dicendum, me scire, quod illud non sit confessus, quod non audiverim,

P. Sto

Tribu in
Poenite
E
S

verim, &c. Hoc ipso enim scio, me scire, quòd inimicum non oderim, si scio me non habere scientiam, aut memoriam talis odii; ergo si scientia utili ad dicendum scio, me non habere notitiam aut memoriam, quòd aliquis sit mihi hoc vel illud peccatum confessus; hoc ipso jam verè dico: scio me scire, quòd id mihi non sit confessus. Interrogatus denique 3. an non id sciat scientia confessionis? iterum respondere potest & debet, se non scire, in eodem sensu, quo respondet ad primam interrogationem.

Unde pater, quòd juxta hunc modum æquivoca significatio verbi *scio* (quod respondens semper toti interrogationi superaddit) non possit unquam ullo modo tolli, contra DD. *sup. n. 267.* relatos. Ratio, quia interrogans illa tantum verba, quibus interrogat, potest restringere; non autem id, quod illis primùm respondens debet semper superaddere.

Ea, quæ contrà assert. Dicast. à n. 129. credo Card. Lugonem jam prævidisse; sed, quòd hinc tacitus prætermiserit, judicasse suæ opinioni non multum obstare; maximè cum sint tantum petita ex principiis Logicis, de quibus insuper adhuc etiam sub Judice lis est.

§. V.

Per immutationem significationis in verbis.

272. Tertius modus colligi potest ex Val. tom. 3. *Disp. 5. q. 13. p. 2. v. Quid quid. circa finem.* ubi: *si quis*, inquit, *iniquè interrogetur, ei non minus licet usurpare verba ad significandum sensum, quem vult; quam si a nullo prorsus de ul-*

la re determinata interrogaretur: sicut cum quis à nemine interrogatus secum ipse solus loquitur, potest, quod vult, per quæcunque verba sine mendacio intelligere, & per vocem Homo v. g. velle significare Equum; & per vocem Equus Hominem &c. sine ulla Reipubl. turbatione, sine ulla cuiusquam injuria. Non minus, quam cuiquam licitum est in ordine ad seipsum solum, computare obolum pro ducato seu aureo, & adreum pro obolo. Unde Azor cum cit. p. lib. 11. cap. 4. Reg. 5. simpliciter & absolute: is mentitur, inquit, qui verba aliter accipit, atque ipsa significant; intelligi debet tantum pro calu, quo loquens est aliquo modo obligatus ad verba sua in communi significatione usurpanda. Ratio enim doctrinæ ex Val. relatæ est, quia, ut ipse ait, iniqua interrogatio ad nihil prorsus obligat interrogatum; qui proinde non tenetur interroganti loqui, multò minus ad ejus mentem respondere, adeoque nec voces, quibus utitur, in significatione illis publice impostâ, & communiter usitatâ accipere. Injustè enim interrogans nullum habet Jus exigendi, ut quis ipsi & alio modo respondeat. Quòd autem ille putet, sibi respondere loquentem, & quidem etiam ad suam mentem, ac juxta usitatam vocum significationem, atque ita seipsum decipiat, sibi & non loquenti imputare debet.

Utitur quidem Val. hoc fundamento ad externas locutiones, quæ cum mentali reservatione fiunt, à mendacio excusandas; sed usus iste est à summo Pontifice *sup. n. 270. v. Quid multis?* prohibitus. Ipsum tamen fundamentum si firmissimum est, uti planè videtur, tunc Confessa-

fessarius jam potest sine omni reservatio-
 ne ad quamcunque injustam interrogatio-
 nem de peccatis confessis, vel aliâ simi-
 li materia respondere; *nihil scio ex confes-
 sione; nihil in ea audivi* &c. quia potest
 per huiusmodi verba (quibus, sicut hîc
 ei licitum est, pro suo arbitrio aliam vim
 attribuit) nihil aliud velle significare,
 quàm quòd v. g. *Turca non sit Christianus;
 Tenebra non sint lux; tria non sint
 quatuor;* vel quidvis aliud, quod verum
 est, idque etiam, ut Val. rectè addit, ju-
 ramento confirmare, si necesse sit. Non
 enim, ut dixi, tenetur Confessarius aut
 alius tam injustè & sacrilegè interroganti
 respondere ad ipsius mentem; nec verba,
 quæ profert, tenetur ad ipsum dirigere;
 nec ea in communi & usitatâ suâ significa-
 tione accipere. Neque tunc, si jurat,
 falsò jurat, aut Nomen Domini in vanum
 assumit.

Modus autem iste nullatenus contraria-
 tur citatæ Pontificiæ prohibitioni. Nam
 loquens, sicut hîc juxta dicta potest, de-
 trahit verbis usitatam vim significandi, &
 aliam pro suo libitu imponit. Unde jam
 verba exterius ab ipso prolata non ideo
 vera sunt, quòd *intelligat intra se aliud*,
 quàm ipsa verba significant; sicut fit in
 locutionibus cum reservatione mentali
 factis; sed idèò vera sunt, quia id, quod
 ex privata loquentis impositione signi-
 ficant, integrè & plenè dicunt esse, sicut
 est & in se, & in mente loquentis. Non
 involvit ergo iste modus ullam reserva-
 tionem; sed consistit in hoc solo, quòd
 loquens usitatam vim significandi à ver-
 bis tollat, & aliam attribuat, cum in ta-
 li casu non sit obligatus ad utendum ver-
 bis in usitata communi significatione;

& ipsa etiam Respubl. videatur hanc po-
 testatem cuius, in ejusmodi necessitate
 secretum suum contra injustum aggressò-
 rem tuendi, concedere juxta *supposit. 4.
 sup. n. 268.*

§. VI.

*Per prolationem tantum materi-
 lem verborum.*

273. Quartus modus insinuatur à Tan-
 tom. 3. Diss. 6. q. 2. n. 34. Nam, ubi,
 inquit, nulla loquendi vel respondendi ob-
 ligatio urget, potest quis suo arbitrato ver-
 ba solè materialiter proferre; & qui-
 dem etiamsi alioqui (formaliter & quoad
 significationem suam communem sum-
 pra) *planè falsa sint.* Vult quidem Tan-
 ex hoc principio inferre, quòd licitè sint
 in casu tali locutiones externæ cum men-
 tali reservatione factæ; sed rectius dicitur,
 quòd, supposito illo principio ut ve-
 ro, nulla profus sit necessitas ullius re-
 servationis. Et in nostro quidem pro-
 posito cum Confessarius vel tunc ma-
 ximè nullam habeat loquendi vel respon-
 dendi obligationem, quando injustè &
 impiè interrogatur de peccatis pœnitenti-
 um, ex sola eorum confessione Sacra-
 mentali cognitis, potest ille semper abs-
 que omni reservatione mentali, loco re-
 sponsonis, materialiter hæc, aut similia
 verba proferre: *nihil ex confessione de pec-
 cato hoc vel illo scio; nihil in ea de illo au-
 divi,* &c. quamvis arctissimè, & quod
 nunquam fieri potest, etiam ita strictè
 interrogaretur, ut si eadem verba forma-
 liter seu enuntiativè diceret, verum non
 diceret. Quod si ulterius urgeretur ad
 suam nescientiam contestandam his ver-
 bis;

P. Sto

Tribu

Poenite

E

S

bis : In sensu formali & enuntiativè loquendo nihil scio ex Confessione &c. potest hoc ipsum totum, & quidvis aliud adhuc tantum materialiter proferre ob prædictam causam.

Sed in hoc & priore modo sigillum vel aliud secretum tuendi, ut omnis abusus evitetur, bene observandum est, perleges Fidelitatis ad bonum commune & humanum commercium necessaria neutrum esse licitum, nisi cum his duobus requisitis. 1. ut constet, interrogationem esse injustam; maximè si competens Judex aut legitimus superior interroget; cum pro his eorumque Justitia semper, etiam in dubio, præsumi debeat. Azor. l.c. Reg. 4. 2. ut aliqua quoque necessitas cogat, & nullum aliud super sit medium, quo quis commodè possit suum secretum alienæ notitiæ, & se gravi damno subducere. Sic etiam Laym. lib. 4. tr. 3. cap. 13. n. 11. ad licitum usum æquivocationis requirit causam justæ necessitatis. His ergo observatis, si quis verba proferat vel in aliena significatione, vel in omnino nulla; tunc neque interrogantem injuriâ, neque Rempubl. vitâque socialem damno afficiet majore, quàm si prædoni, bona ejus invadere volenti, exponat arcam plumbæ onustam, vel omninò vacuum, eamque prædo arripiat, cum illâque discedat, ratus esse auro vel aliis rebus pretiosis refertam.

§. VII.

Per consignificationem.

274. Quintus denique modus sigillum vel aliud secretum servandi contra eos, qui injustis interrogationibus suis id extorquere conantur, delimitur ex Laym.

lib. 4. tr. 3. cap. 13. n. 7. v. Interim. & Tan. l. c. n. 28. qui ex communi docent, verba sæpe eo modo, & in iis circumstantiis proferri, ut ratione illarum præter id, quod ex vi primæ suæ institutionis & expressè significant, simul etiam significant, & *consignificant* saltem implicite aliquid aliud, ita ut audiens, inquit Laym. cit. n. 7. saltem generatim & confusè id facillè hinc & nunc advertere possit; & ab eodem, juxta Tan. etiam rationabiliter deberet tunc apprehendi & cognosci; maximè cum usus & consuetudo ita fert, ut homines per talia verba in talibus circumstantiis prolata communiter velint plus aliquid significare, quàm alioquin ex sua impositione significarent. Jam autem quòd licitè, aliquis loqui possit alteri, si id, quod dicit, verum sit accipiendo verba non inordinaria, quam secundum se habent; sed in adventitia illa significatione, quam tantum ex circumstantiis acquirunt, probat Tannerus inde, quia verba rectè & sine mendacio usurpantur in eo sensu (verò) quem audiens ipse percipere potest & debet. Quod si non percipiat, tunc propriâ insentiâ decipitur, inquit Laym. quod justè permittitur, si causa necessitatis postulet.

Jam ergo si Conf. sarius interrogetur de peccatis ex confessione cognitis, potest semper, sive sciat, sive non sciat, liberè, licitèque respondere etiam cum juramento: *nihil scio ex confessione; nihil in ea audiui, &c.* Si enim re ipsa sciat, tunc verum dicit accipiendo verba illa etiam in significatione, quam secundum se habent. Si autem re ipsa sciat, tunc itidem verum dicit, quia eadem verba in his circumstantiis præter significationem

fictionem, quam secundum se habent, simul etiam significant, seu consignant implicite hoc: *ut teneat tibi dicere*. Ratio, qui omnibus jam constat, quod communiter omnes possint, & soleant tale additamentum habere in mente conceptum, quando injustè interrogati de aliquo secreto, quod sine gravi peccato vel damno aperire non possunt, nec etiam aliter occultare, id simpliciter negant; ergo verba, quæ secundum se simplicem negationem significant, hoc ipso jam in talibus circumstantiis, ex usu & consuetudine loquentium, simul etiam illum adjectivum conceptum ita sufficienter significant, ut injustè interrogans posset, & rationabiliter deberet intelligere: imò communiter re ipsa & actu bene intelligit, & propterea variis viis conatur ab ejusmodi verbis consignificatum illud excludere; sed frustra. Est itaque talis negatio Confessarii v.g. omnino vera, non quidem per reservationem mentalem jam supra rejectam, sed ideo, quia illa verba hoc ipsum, quod in mente loquentis superest, & verba prolata secundum se non significant, in istis circumstantiis, ex usu quoque & consuetudine loquentium, simul significant, seu consignant. Et hoc in re non multum abtuli hinc quoque optimè observavit P. Richard. Archdekin in tripart. Theol. p. 3. tr. 3. cap. 4. n. 10.

Quod si aliquis non minùs ineptè quàm impiè ulterius urgeat Confessarium: *an non ita sciat peccatum pœnitentis, ut non teneatur, aut ut non licitè possit dicere; tunc itidem potest, & debet rotundè negare, quia cum in hac quoque quæstione & quavis alia simili maneat adhuc*

eadem circumstantiæ, verba etiam simplicis negationis eodem modo consignant priorem appendicem: *ut teneat dicere*. Et interrogans, quàm parùm verbis vim significandi ab impositione ortam, tam parùm potest illis vim consignantem à circumstantiis proventientem adimere; unde etiam nunquam potest injustam suam interrogationem ita formare, ut non semper adhuc Confessarius possit liberè licitè que rotundè negare.

275. Volui suprâ dictos modos legitime secreta sua contra injustos & violentos Inquisitores tuendi referre, ut & interrogati videant, quàm apertam planamque viam evadendi habeant; & interrogantes agnoscant, quàm irritò conatu tam injustam Inquisitionem instituunt, eamque porrò instituere omittant, memores tandem, quòd nemo ulla ratione & modo cogi possit ad id dicendum aut faciendum, quo sine peccato ipse dicere aut facere; vel alius sine gravi ipsius injuria exigere non potest; cum neque Juramentum, neque ulla lex naturalis, divina aut humana, neque ullum præceptum Superioris possit esse vinculum iniquitatis.

Addo autem hinc, nullatenus esse necessarium, ut Confessarius cum injustè interrogatus dicat: *nihil scio ex confessione de peccato pœnitentis; non est illud mihi confessus, scio mihi id non esse confessum &c.* simul expressè & signatè cogitet de uno vel altero ex relatatis modis, sed sufficit, si animum habeat non mentiendi, & aliquid horum velit dicere in eo sensu, in quo juxta Ecclesiæ usum & DD. mentem cum veritate dici potest.

Omnibus prædictis loquendi modis
ut

uti quoque potest pœnitens, cum injustè de suis peccatis confessis interrogatur, si-
ve jam à Confessario, si-ve à quovis alio.
Reginald. lib. 3. n. 24. Bonac. tom. 1.
Disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 32. & alii. Idem
possunt & ceteri omnes, quos sup. à n. 258.
dixi esse ad sigillum obligatos.

SECTIO VIII.

De Pœna violantium Sigillum, &
Modo procedendi contra illos.

276. Jacobus I. Aragoniæ Rex jussit
cuidam Episcopo, Regis Confessionem
revelanti, linguam sacrilegam à tergo ex-
trahi, ut ex Aldrete refert Fag. Prac. 2.
lib. 6. cap. 7. n. 1. atque fuisse quidem
tanto crimine pœnam condignam, sed
non à legitimo Judice inflictam; intel-
lige nisi fortè reus fuerit antè legitimè
degradatus, & Curia laicali traditus; si-
cut de Rege Christiano præsumi potest
esse factum, quod de Jure faciendum
fuerat.

§. I.

De pœna violantium Sigillum.

In Jure Canonico statutum olim fuit,
ut sacerdos peccata sui pœnitentis malè
revelans deponeretur, & omnibus die-
bus vitæ suæ ignominiosus peregrinaretur.
can. sacerdos. 2. Dist. 6. de Pœnit. Quia
autem tam misera circumvagatio videba-
tur esse dedecori statui Ecclesiastico,
ideo, abrogatâ partim hac pœnâ, decre-
tum est Jure novo cap. Omnis utriusque.
13. de pœnit. & remiss. ut Sacerdos, qui
peccatum in pœnitentia Judicio sibi de-
tectum præsumpserit revelare, non so-
R. P. Stoz. Trib. Pœnit. Lib. II.

lùm à sacerdotali officio deponatur, ve-
rùm etiam ad agendam perpetuam pœni-
tentiam in arctum Monasterium detru-
datur. Sed cum utique etiam Monaste-
riis non admodum sit commodum, tam
impios hospites admittere, ideo pro arcto
Monasterio satius esse viderur, ut substi-
tuatur alius pœnitentiæ locus in arcta
quadam custodia.

Pœna Depositionis & Detractionis est
utraque sententiæ non late, sed tantum
ferendæ, adeoque non incurritur ipso fa-
cto, sed tantum per sententiam Judicis.
Fag. l. c. n. 2. Lug. n. 147. Dian. p. 5. r. 11.
Ref. 51. Judex autem competens non
est Magistratus laicalis, sed tantum Ecce-
siasticus, & quidem ille, cui tanquam
suo Ordinario subjectus est accusatus sa-
cerdos. Bonac. tom. 1. Disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 1.
n. 6. Palao cit. p. 19. §. 1. n. 14. & alii. In-
quisitores ubi sunt, nunquam suscipiunt
cognitionem seu discussionem causæ de
revelatione sigilli mera, sed tantum de ea,
quæ est mixta cum hæresi; ut: si quis
revelat sigillum, quia negat Pœnitentiam
esse Sacramentum; vel negat Sacramen-
to Pœnitentiæ esse annexum sigillum, &c.
Dian. p. 4. r. 8. Ref. 95. Bonac. Palao &
alii.

Nonnulli volunt, Confessarium sigilli-
fragum esse etiam irregularem; sed rectè
ex communi negat Fag. l. c. n. 3. dicit-
que Barb. in Collect. ad cit. cap. Omnis
utriusque. id esse improbabile. Bene
quoque negat Fag. n. 9. cum aliis contra
alios, ejusmodi confessarium esse inhabi-
lem ad testimonium dandum in Judicio;
nisi quoad peccatum ex sola confessione
notum.

277. Cum autem in pœnis benignior
sit